

EVALUATIE CULTUREEL- ERFGOEDRONDE 2019-2023

Bijlage 2
evaluatie door de aanvragers
27.06.2019

INHOUD

1	SITUERING	3
2	ALGEMENE CONCLUSIE	4
3	GEDETAILLEERDE BEVINDINGEN.....	5
3.1	GEBRUIK KIOSK EN AANVRAAGFORMAT	5
3.2	ORGANISATIE BEOORDELING	6
3.3	DECRETALE BEPALINGEN	8
3.4	COMMISSIEWERKING: ADVIESFASE	8
3.5	TIMING EN WERKLAST	10
3.6	VERDERE VERLOOP BESLISSINGSPROCEDURE	11
3.7	AFSPRAKEN VOLGENDE BELEIDSPERIODE	12

1 SITUERING

Deze tekst betreft de evaluatie door de organisaties die een aanvraag indienden voor werkingssubsidies op het Cultureelerfgoeddecreet voor de beleidsperiode 2019-2023. De evaluatie is gebaseerd op enquêtes afgenomen bij de aanvragers. Voor details met betrekking tot de procedure en de beoordeling wordt verwezen naar het overkoepelend evaluatieverslag.

Gezien het om een individuele bevraging gaat, zonder verdere afstemming van de resultaten, moet omzichtig omgegaan worden met het trekken van algemene conclusies, zeker omtrent de oorzaak van bepaalde resultaten.

De bevraging gebeurde door een uitgebreide enquête met het programma Checkmarket. De enquête voorzag ook in vrije velden, waarin de aanvragers indien gewenst hun antwoorden konden toelichten.

De organisaties ontvingen een enquête per ingediende aanvraag. Aanvragen voor rollen en functies werden dus afzonderlijk bevestigd. 66 van de 77 bevestigde organisaties vulden een vragenlijst in. 63 enquêtes werden volledig ingevuld, 3 slechts gedeeltelijk (waarvan 1 bijna volledig). Een aantal aanvragers vulde per vergissing het verkeerd type aanvraag in, waardoor ze ook niet alle relevante vragen beantwoordden. In drie gevallen kon dit niet worden rechtgezet (1 landelijk museum, 1 landelijk archief en 1 regionaal museum). Deze resultaten worden hierdoor wel meegenomen in de globale bespreking, maar niet in de resultaten per deelsector.

Onderstaande tabel geeft per aanvraagtype een overzicht van het totaal aantal aanvragen, het advies en de beslissing langs de ene kant en de ingevulde enquêtes langs de andere kant.

	cultueel- erfgoedinstelling	musea: landelijke indeling	musea: regionale indeling	archieven: landelijke indeling	archieven: regionale indeling	erfgoedbibliotheek: landelijke indeling	landelijke dienst- verlenende rollen	organisatie immaterieel erfgoed	TOTAAL
Beoordelingsronde 2019 -2023									
Totaal aantal aanvragen	1	23	23	7	3	1	18	1	77
- Positief geadviseerd	1	21 ¹	21	7	2	1	10	1	64
- Werkingssubsidie toegekend	1	23	22	7	2	1	13 ²	1	70
Resultaten bevraging									
Ingevulde Enquêtes ³	1	21	21	7	1	1	13	1	66
- Positief geadviseerd	1	19	19	7	1	1	5	1	54
- Werkingssubsidie toegekend	1	21	20	7	1	1	8	1	60

¹ 1 organisatie werd negatief beoordeeld voor landelijke indeling, 1 organisatie werd negatief beoordeeld voor aanvraag werkingssubsidies.

² 2 organisaties ontvangen een werkingssubsidie buiten het Cultureel-erfgoeddecreet.

³ Inclusief 3 organisaties die de enquête slechts gedeeltelijk invulden en 3 andere organisaties die het verkeerde type organisatie aanduiden (zie hoger).

Algemeen is de responsgraad hoog, maar voor een aantal aanvraagtypes is wel omzichtigheid geboden bij de interpretatie:

- bij de regionale archieven antwoordde slechts 1 op de drie aanvragers, en bovendien antwoordde deze niet volledig op de correcte vragenlijst;
- bij de dienstverlenende rollen antwoordde slechts 13 op de 18 aanvragers. Bovendien zijn er hier grote verschillen in de beoordeling en resultaten voor individuele aanvragers. Dit is de commissie met het hoogste aantal negatieve adviezen (8 op 18) en niet toegekende werkingssubsidies (5 op 18). In de resultaten van de enquête is er voor dit type aanvragen een oververtegenwoordiging van negatief beoordeelde aanvragen en organisaties die geen werkingssubsidies ontvangen. De 5 aanvragers van dienstverlenende rollen die de enquête niét invulden, werden immers alle positief geadviseerd en ontvangen een werkingssubsidie voor de volgende beleidsperiode (in één geval buiten het Cultureelerfgoeddecreet).

In de rest van deze tekst worden de resultaten van de enquête algemeen besproken of opgedeeld per aanvraagtype en -niveau. Als de tekst (voor de leesbaarheid) spreekt van de *'landelijke musea'* gaat het dus steeds over *'de musea die indeling en werkingssubsidies bij het landelijke niveau vroegen en die op de enquête geantwoord hebben'*.

2 ALGEMENE CONCLUSIE

Globaal liggen de bevindingen in het verlengde van de evaluatie door de beoordelaars: ook de aanvragers vragen een verlaging van de planlast, laten zich kritisch uit over de hoorzitting en de invulling van de repliek, en vragen naar meer duidelijkheid op voorhand omtrent de principes van de middelentoekenning. Ook omtrent de aanduiding van cultureel-erfgoedinstellingen en de werkingssubsidies voor de reeds aangeduide cultureel-erfgoedinstelling zijn de bevindingen gelijklopend aan die van de beoordelaars. Over de afspraken voor de volgende beleidsperiode, een punt dat bij de beoordelaars niet bevestigd werd, zijn de aanvragers in grote mate positief, met name over de beheersovereenkomst.

Op vele vlakken zijn de bevindingen redelijk gelijklopend tussen de verschillende types aanvragen. Dit geldt evenwel niet voor alle punten. Met name de aanvragers van dienstverlenende rollen (waar ook veel negatieve beoordelingen waren) tonen zich op bepaalde punten kritischer, o.m. omtrent de expertise van en behandeling door de beoordelingscommissie en de correctheid van de adviezen. Ook de culturele archiefinstellingen oordelen over bepaalde aspecten scherper. Omtrent het bedrag van de werkingssubsidies valt met name de onvrede van sommige regionale musea op, wat vooral veroorzaakt is doordat de organisaties het beschikbare budget verkeerd hadden ingeschat en daardoor te lage subsidiebedragen vroegen.

Deze tekst bespreekt vooral de resultaten van de enquête, waar relevant aangevuld met bevindingen uit de vrije tekstvelden bij de enquête. Voor verdere analyse en mogelijke oplossingen wordt verwezen naar de synthesetekst.

3.2 ORGANISATIE BEOORDELING

3.2.1 Rolverdeling

De ruime meerderheid van de aanvragers vindt de rol van de beoordelingscommissie (79%) en van de administratie (70%) voldoende duidelijk. Ongeveer 10% van de aanvragers vindt dit niet, de rest is neutraal. Over de verschillende types aanvragen heen zijn deze cijfers grotendeels stabiel.

Voor de afstemmingscommissie liggen deze cijfers iets lager: 55% van de aanvragers vindt de rol duidelijk, 18% vindt dit niet. Dit is op zich niet verwonderlijk. Deze commissie speelt voornamelijk een rol achter de schermen en komt niet rechtstreeks in contact met de aanvragers.

De ruime meerderheid van de aanvragers vindt zich correct behandeld door de administratie (75%), beoordelingscommissie (66%) en afstemmingscommissie (65%). Bij de administratie (3%) en de afstemmingscommissie (6%) geeft slecht een kleine minderheid aan niet akkoord te zijn met de behandeling, de rest is neutraal. Bij de beoordelingscommissies stijgt het aantal ontevreden tot 15%. Met name bij de dienstverlenende organisaties vindt 42% dat ze niet correct behandeld zijn door de commissie. Het gaat daarbij in grote meerderheid (5 van de 6 respondenten) over organisaties die negatief beoordeeld zijn door de commissie (maar die in sommige gevallen wel een werkingssubsidie ontvangen).

3.2.2 Expertise beoordelingscommissies

Op de vraag of de bevoegde beoordelingscommissie beschikt over voldoende expertise over cultureel-erfgoedwerking, situering van de aanvraag en zakelijke werking antwoordt -afhankelijk van de specifieke expertise- zo'n 50 tot 60% van de bevroegden bevestigend. Afhankelijk van de expertise vindt 17 tot 22% dat dit niet het geval is. Deze ontevredenheid is meer uitgesproken bij de aanvragers van dienstverlenende rollen en landelijke culturele archiefinstellingen. Bij de dienstverlenende rollen oordeelt 42% dat er onvoldoende expertise was over cultureel-erfgoedwerking en de situering van de aanvraag, terwijl respectievelijk slechts 32% en 25% oordeelt dat hierover voldoende expertise is (de rest is neutraal). Ook bij de landelijke culturele archiefinstellingen en erfgoedbibliotheken oordeelt ook een derde van de bevroegden (34%) dat er hieromtrent onvoldoende kennis was, 34% vindt dat dit wel het geval was (de rest is neutraal of heeft geen mening).

Organisaties die negatief beoordeeld zijn door de beoordelingscommissie oordelen bij de dienstverlenende rollen duidelijk negatiever over de aanwezige expertise. Een bijkomende verklaring voor het kritische oordeel door deze organisaties is de erg brede expertise die nodig is voor de beoordeling van de dienstverlenende rollen. Naast specifieke expertise omtrent dienstverlening vraagt deze commissie expertise over alle mogelijke aspecten van cultureel-erfgoedwerking: alle soorten collecties en immaterieel erfgoed, grote en kleine organisaties, alle functies, uiteenlopende inhoudelijke thema's, digitalisering, ...

Voor de beoordelingscommissie culturele archiefinstellingen en erfgoedbibliotheken moet een onderscheid gemaakt worden tussen de verschillende types aanvragen. Er was slechts één aanvraag van een erfgoedbibliotheek (positief beoordeeld), wat zich weerspiegelde in de samenstelling van de commissie (die voor de rest archieven beoordeelde). Bovendien kon een van de betrokken

Voor het voorlopige advies loopt het aantal ontevredenen bij de dienstverlenende organisaties zelf op tot 75% ontevredenen. Dit grote verschil tussen voorlopig en definitief advies is opmerkelijk, aangezien ook geoordeeld wordt dat de repliek onvoldoende impact heeft op het definitieve advies en er in de praktijk niet zo veel veranderd is aan de formulering.

Uit de vrije opmerkingenvelden blijkt daarnaast dat er bij sommige organisaties nog onduidelijkheid is over de verwachtingen van de commissie en de interpretatie van bepaalde criteria.

3.4.2 Replik

80% van de aanvragers vindt de repliekmogelijkheid een meerwaarde. Het reageren op feitelijke fouten vindt twee/derde van de bevrageden ook een gepast doel voor de repliek, 16% vindt dit niet, de rest is neutraal. Er zijn evenwel vragen bij de werkwijze, de invulling van feitelijke fout en de informatie die kan worden aangedragen om een fout te weerleggen. Voor de twee laatste punten (wat geldt als feitelijke fout en hoe kan je ze weerleggen) vindt een derde van de bevrageden dat dit onvoldoende duidelijk was.

59% van de respondenten diende een repliek in. Van degenen die een repliek indienden, vindt een kleine helft (47%) dat de repliek correct behandeld werd, een derde (35%) vindt dit evenwel niet het geval. Bij de dienstverlenende rollen en de landelijke archieven loopt dit zelfs op tot respectievelijk 55,6 en 60%.

Uit de vrije invulvelden blijkt dat de onvrede vooral betrekking heeft op het begrip 'feitelijke fout' en de invulling ervan. De aanvragers geven aan dat subjectieve formuleringen of verkeerde interpretaties/gevolgtrekkingen ook zouden rechtgezet moeten kunnen worden. Zoals een aanvrager het uitdrukt: *"Sommige adviezen waren sterk interpretatief, dan moet je ook de kans krijgen om een repliek in te dienen die meer is dan enkel een correctie van 'feitelijke informatie:'"*

Daarnaast zijn er ook enkele aanvragers die vinden dat bepaalde feitelijke fouten bewezen werden, maar toch niet rechtgezet zijn.

3.4.3 Beoordelingsprocedure aanduiding cultureel-erfgoedinstellingen

De organisaties die aanduiding als cultureel-erfgoedinstelling vroegen, vonden de procedure op zich voldoende duidelijk. Globaal konden de organisaties zich vinden in het door de internationale beoordelingscommissie geformuleerde advies, al waren er opmerkingen bij de helderheid van het advies (33% vond dit onvoldoende, 50% vindt dit voldoende). De betrokken organisaties vonden globaal genomen de taakverdeling tussen de internationale commissie en de beoordelingscommissie ook voldoende duidelijk: 66,6% is hierover positief, 16% is negatief. Een aanvrager stoort zich er aan dat de uiteindelijke adviezen van de internationale commissie en de commissie landelijke musea elkaar op sommige punten tegenspreken.

Over de motivatie van de beslissing van de Vlaamse Regering lopen de meningen uiteen. Een derde van de betrokken aanvragers vindt de beslissing voldoende gemotiveerd, een derde vindt dit niet en een derde is neutraal. Hoewel de beoordelingscommissie adviseerde 5 van de 7 aanvragers aan te duiden, duidde de Vlaamse Regering uiteindelijk geen enkele bijkomende cultureel-erfgoedinstelling aan. Aanvragers geven

ook aan dat het voorstel van beslissing van de administratie⁴, die voorstelde drie van de aanvragers als cultureel-erfgoedinstelling aan te duiden, een duidelijkere stap in de procedure zou moeten zijn.

Eén aanvrager vindt de decretale verwachtingen niet realistisch en eigenlijk niet in overeenstemming met het vooropgestelde ambitieniveau. Andere aanvragers geven ook aan dat de criteria die een belangrijke rol spelen voor de aanduiding (internationale uitstraling, internationaal georiënteerde werking ...) en positief beoordeeld werden, te weinig in rekening gebracht werden bij de beoordeling van de werkingssubsidies. Daarnaast geven aanvragers aan dat er voor positief beoordeelde organisaties begeleiding zou moeten zijn naar de volgende indienronde toe.

3.4.4 Beoordelingsprocedure reeds aangeduide cultureel-erfgoedinstelling

Eén te beoordelen organisatie, M HKA, was reeds aangeduid als cultureel-erfgoedinstelling en volgde daardoor een afzonderlijke procedure. Doordat de organisatie reeds aangeduid was, moest de beoordelingscommissie landelijke musea enkel de aanvraag voor werkingssubsidies beoordelen.

Uit de evaluatie van de afstemmingscommissie blijkt dat de commissieleden zelf de procedure onvoldoende aangepast vinden aan de eigenheid van dit type organisatie. De betrokken organisatie vindt evenzeer dat de aanvraagformat en procedure niet aangepast zijn aan de werking van een cultureel-erfgoedinstelling. Uit de enquête blijkt dat de organisatie ontevreden is over zowat alle aspecten van de voorbije ronde: het ontbreken van een internationale commissie, het plaatsbezoek, de criteria, het geformuleerde advies, het toegekende bedrag ... De organisatie vindt ook dat haar kunstenwerking onvoldoende tot uiting komt in de criteria, net als haar bijzondere verhouding met de voorgedijverheid als eigen instelling.

3.5 TIMING EN WERKLAST

70% van de landelijke aanvragers vindt de doorlooptijd van de aanvraag (van 15/12 tot 27/9) redelijk in verhouding tot de te zetten stappen. Bij de regionale aanvragers (die indienden op 15/1) loopt dit op tot 80%.

Net de helft van de aanvragers (51%) vindt de in de aanvraag geïnvesteerde tijd in verhouding tot het belang van de werkingssubsidie voor de organisatie. 30% vindt dat niet, de rest (19%) is neutraal. Zoals reeds bleek in punt 3.1 is een afbouw van de planlast ook voor de aanvragers een aandachtspunt.

⁴ Over dit voorstel werd er niet gecommuniceerd naar de aanvragers.

3.6 VERDERE VERLOOP BESLISSINGSPROCEDURE

3.6.1 Motivatie beslissing en berekening subsidiebedrag

76% vindt de motivatie van de Vlaamse Regering voldoende duidelijk, 14% vindt dit niet. Ongeveer tweederden van de bevrageden (65%) geeft aan dat ook voldoende duidelijk is hoe het subsidiebedrag berekend werd, 15% is hiermee niet akkoord.

Uit de vrije opmerkingenvelden blijkt evenwel dat er op voorhand heel wat onduidelijkheid was over het verdere verloop van het beslissingsproces na de advisering. Ook de rol van steden en gemeenten was daarbij voor sommigen onvoldoende duidelijk. De focus in de opmerkingen ligt evenwel op de berekening van het subsidiebedrag. Heel wat aanvragers merken op dat de principes van de berekening op voorhand onvoldoende bekend waren, waardoor hiermee geen rekening gehouden kon worden bij het opstellen van de aanvraag. Daarbij wordt ook de vraag gesteld of niet reeds voor het indienen van de aanvraag duidelijker kan aangegeven worden wat een realistisch groeiscenario is.

Er zijn ook een aantal inhoudelijke bemerkingen bij de berekeningswijze. Een aanvrager geeft aan dat de omvang en impact van de huidige werking financieel ondergewaardeerd is ten opzichte van de waardering van de toekomstige werking. Deze opmerking sluit aan bij een opmerking die reeds vermeld werd bij de aanduiding van de cultureel-erfgoedinstellingen. De schaalgrootte van de organisaties wordt volgens deze aanvrager onvoldoende verrekend, waardoor sommige middelgrote individuele musea meer middelen toebedeeld kregen ten opzichte van samenwerkingsverbanden van meerdere musea. Een andere aanvrager merkt evenwel net het tegendeel op: de berekeningswijze legt volgens deze aanvrager een te grote klemtoon op het aantal personeelsleden van de organisatie, waardoor de kwaliteitsbeoordeling van de commissie minder invloed heeft, en bv. een zeer goede beoordeling niet automatisch resulteert in zeer goede werkingmiddelen.

Een andere aanvrager merkt op dat er wel een bonussysteem wordt toegepast, maar dat het niet duidelijk is waarom hiervan soms afgeweken wordt. Ook nieuwe aanvragers stellen de vraag waarom bij hun aanvraag de fase (startbedrag voor aanvragende organisaties) bepalender is voor het subsidiebedrag dan de inhoud van het dossier.

3.6.2 Hoogte subsidiebedrag

Bijna 90% van de aanvragers vindt dat ze correct op de hoogte gesteld werden van de beslissing van de Vlaamse Regering. Net 50% van de bevrageden is tevreden met het toegekende bedrag voor de werkingssubsidie, bij 26,6% van de bevrageden is dat niet het geval, de rest is neutraal. Wanneer enkel gekeken wordt naar de organisaties die in de volgende beleidsperiode een werkingssubsidie ontvangen, stijgt het aantal tevredenen enkele procentpunten naar 53,3% en daalt het aantal ontevredenen enkele procentpunten naar 23,4%.

Een aantal individuele organisaties maakte zijn ontevredenheid met het toegekende bedrag reeds bekend via andere kanalen, wat bevestigd wordt door de enquêtes. Daarnaast valt op dat met name de regionale musea sterk ontevreden zijn: 38,5% is niet tevreden met het toegekende bedrag van de werkingssubsidie. Zoals ook blijkt uit de vrije opmerkingenvelden heeft deze ontevredenheid in belangrijke mate te maken

met de inschatting van het gevraagde bedrag. Voor de regionale musea voorziet het Cultureelerfgoeddecreet een subsidievork tussen 75.000 en 200.000 euro. Om het gevraagde bedrag te bepalen namen heel wat van deze musea het bedrag dat ze ontvingen van de provincie, als referentie. In de praktijk lag het beschikbare budget evenwel hoger dan bij de provincies, waardoor hogere subsidies konden worden toegekend. Er werden evenwel nooit bedragen toegekend die hoger waren dan het gevraagde bedrag. Naar organisaties die een bedrag krijgen dat lager is dan het gevraagde bedrag, is dat immers moeilijk te verantwoorden. Bij sommige organisaties leidt dit tot onvrede. Dit ligt dus vooral aan een verkeerde inschatting van het gevraagde bedrag.

3.7 AFSPRAKEN VOLGENDE BELEIDSPERIODE

Over het werken met beheerovereenkomsten is er duidelijk tevredenheid. Voor de organisaties die een beheerovereenkomst sluiten, is het doel van die beheerovereenkomst in 97,4% van de gevallen duidelijk (de overige 2,6% is neutraal), 86% vindt de beheerovereenkomst een goed instrument (slechts 3% is 'eerder niet akkoord') en 95% vindt de communicatie over de beheerovereenkomst duidelijk.

Over de uiteindelijke tekst van de beheerovereenkomst is 92% tevreden, 3% (1 organisatie) is het hier evenwel expliciet niet mee eens. Deze organisatie stoort zich met name aan het opnemen van een aandachtspunt van de Vlaamse Regering, waar het niet mee eens is. De organisatie kan zich ook niet vinden in de interpretatie van het advies en het aandachtspunt door de administratie, waardoor het oordeelt dat het advies en de aandachtspunten onvoldoende duidelijk zijn. De administratie sluit zich niet aan bij deze analyse en vindt het betreffende advies en de aandachtspunten voldoende helder.

Bij de onderhandeling van de beheerovereenkomsten bleek wel dat een aantal organisaties vragen stelden bij het ongewijzigd overnemen van de door de Vlaamse Regering geformuleerde aandachtspunten, o.m. omdat deze niet aangepast zijn aan het toegekende subsidiebedrag, zoals ook de afstemmingscommissie opmerkt. Daarnaast vragen organisaties ook in dit kader dat in de beheerovereenkomst rekening gehouden zou worden met het advies omtrent de aanduiding en dat hiervoor een groeitraject voorzien zou worden.

////////////////////////////////////